

V A R I A

KUNSTHISTORISCHE LITERATUUR

I. Algemeen overzicht

Wanneer men den oogst van de kunsthistorische boeken overziet, dan wordt men toch wel getroffen door het feit van herhaling, hernieuwde samenvatting, in de gunstige gevallen ook herziening. Het is of de zucht naar nieuwe onderwerpen volkomen weggewaaid is. Voor een deel ligt de oorzaak bij de uitgevers, die een werk van langeren adem en nieuw, diepgaand en tijdroovend onderzoek in de laatste jaren niet gaarne meer financieren. Komen dergelijke boeken toch tot stand, dan moet er geld bij van particulieren, vereenigingen of genootschappen, voor den schrijver blijft meestal alleen de eer. Dit geldt natuurlijk in de eerste plaats voor de kunsthistorische dissertaties, vervolgens ook voor de meer doorwrochte standaardwerken. Tot die dissertaties zou ik de iconografische studies willen rekenen van Pater B. Knipping over *De Iconografie van de Contrareformatie in de Nederlanden*, waarop wij terugkomen bij het binnenkort te verschijnen tweede deel (N.V. Paul Brand's Uitg.-Mij, 1939) en van Frances H. A. van den Oudendijk Pieterse over *Dürer's „Rosenkranzfest“ en de Ikonografie der Duitse Rozenkransgroepen van de XVe en het begin der XVIe eeuw* (N. V. de Spiegel, 1939), een boek met feitelijk twee onderwerpen, want de schrijfster stelt terecht vast dat Dürer's schilderij met den Rozenkranscultus niets uitstaande heeft, waardoor het gewetensvolle onderzoek over den rozenkrans dat zich over de 586 blz. uitstrekt als bewijs

voor het opgeworpen probleem wel wat lang valt. Geen dissertaties, maar het gebied der iconografie min of meer bestrijkend, zijn de studies van E. H. Korevaar-Hesseling over *Die Entwicklung des Madonnentypus in der bildenden Kunst* (Berlin, Schloss-Verlag, 1938), den lezer van *Elsevier's* welbekend, want het voornaamste (niet vermeld!) werd in dit tijdschrift gepubliceerd (1933, p. 361; 1934, p. 24, 98) en van M. J. Bsse van Heerdt over *Het Paard in de kunst van den praehistorischen tot den tegenwoordigen tijd* (Uitg. Ruygrok & Co., 1939), een vlot geschreven verhaal dat een kleiner werkje van mevr. Dr A. N. Zadoks-Josephus Jitta getiteld *Hond staat model* (1938) tot pendant kan strekken. Had de auteur den catalogus geraadpleegd van een tentoonstelling in het Prentenkabinet te Amsterdam (Juni-Aug. 1912), dan waren eenige lacunes nog wel opgevuld. Het teekenen van het paard heeft sinds de Renaissance zekere wetten gekend (Dürer!), in unieken vorm vindt men die terug in Chr. de Passe's *Licht der Teeken- en schilderkunst*, deel V (Utrecht, 1643), dat is dezelfde De Passe die reeds in 1625 De Pluvinel's rijsschool in een reeks prenten had vastgelegd. Van die verschillende rijsscholen (de Spaansche, Weensche, Fransche) in den loop der eeuwen leest men helaas weinig. Maar om de reeks van dissertaties te vervolgen, er zij dan genoteerd dat ook het meubel eens een grondiger onderzoek ten deel viel. Mej. A. Berensen behandelde het Italiaansche meubel, Jhr J. S. Witsen Elias gaf een overzicht van *De Nederlandsche koorbanken tijdens Gothiek en*